

JESU BONE FAVE!
DISPUTATIO METAPHYSICA
NONA.
SUMMARIAM DECISIONEM
CONTROVERSIARUM
DE
NECESSARIO ET
CONTINGENTI, DEPEN-
DENTE ET INDEPENDENTE,
CREATO ET INCREATO, FINITO ET
INFINITO ET HISCE AFFECTIBUS
occurrentium
exhibens

quam
In Florentissima Leucorea
Sub Praesidio

M. JOHANNIS BAYERI

Eperiessino Hungari Facult. Philosoph.
Adjuncti.

Publice Philosophantium lice
submittit

JOHANNES MATTHIAS FRIZ,

Ulmâ-Svevus.

Ad diem 9. Martij. horis Pomerid.

In Auditorio Majori

Anno M DC LIX.

WITTEBERGÆ
Typis JOHANNIS BORCKARDI,
CG

Coll. diss. A
6, 65

a. VI. 10. 65.

THEATRUM MUSICO-MATHEMATICUM
COSMIQUE ET PHYSIQUE
DE LA TERRA PLEINNE
ET DE LA TERRE VIDE
PAR
JOHANNES MATHIAS LURIS
BAYERI

I. B. F.

DECISIO. I.

Necessitatis & Contingentia inter Transcendentales Entis affectiones, aliquem, enīq; non postremum sibi vindicare locum tām certum est, quām quod certissimum. Contra Scholasticos plerosq;, qui magis muti h. l. sunt, quām pisces.

2. Necessitati & Contingentiē verò affines aliae nonnullae sunt Affectiones, puta Dependentia & Independentia, Esse à se & Esse ab alio, Creatum & Increatū esse, Finitum & Infinitum esse, Corruptibile & Incorruptibile esse, & quæ cognata hīsc plura dantur, quæ quidem hād multum dissident inter se invicem, non tamen idem prorsus in formalis uā ratione important, ut merito pro distinctis haberi queant affectionibus, quanquam inter se ē Affinibus. Nos igitur conjungetius isthæ omnia, non tām ob cognitionem dictam, quām partim quia studendum brevitati est, partim quia non est institutum nostrum luctari cum larvis, & Adversarios fingere, ubi nulli sunt. Quæ enim controversa aut alias ponderis alicujus momentiq; sunt hoc in loco, ad paucas reduci possunt lineas.

DEC II. 1. ēt verò NECESSARIUM in Recto Ens omne, quod non potest non esse.

2. In Obliquo ēt Status Entis juxta quem id non potest non esse.

3. Formale igitur Necessitatis, seu ipsa Necessitas formaliter consistit in positivo illo & reali Entis Statu, quo id non potest non esse.

4. Quem Statum Entis seu Immutabilitatem voces seu Invulnerabilitatem, perinde ēt, modò utramq; dextrè copias, præseru tim ubi de Deo ejusq; Actionibus ēt loquendum. Sunt nonnulli, qui aliquam hic loci subtilitatem venantur, sed nulla est.

5. In hac tamen Formalitate exprimendā, non respiciendum præcisè ad ordinem, ad voluntatem nostram. Ut facit Zabarella apud Schreibl.

A

6. Neg

6: Neg^o præcisè ad Necessitatem in ordine ad modum seu Statum essendi, excluso ordine ad Statum causandi. Quod facit Homburg. disp. II. Met. th. 4.

7. Neg^o etiam in ordine solum ad Necessitatem Incomplexorum, exclusa plurium terminorum habitudine ad invicem, ortâ ex habitudine rerum in se, qua complexorum est Necessitas. Pleriq; de priori tantum agunt: Nos autem non videmus, cur posterior excludi debeat.

8. Neg^o ad id modò, quod absolutè & summè Necessarium est, excluso eo, quod vel ordinatè juxta ordinem à Deo institutum in natura aut gratiae regno, vel hypotheticè tale est.

9. Sed omnia isthac & si quæ alia sunt, quæ hunc in locum transferri queunt, in communione necessitatis aut huic oppositæ contingentia, includenda, ut habeatur communis quadam notio, omnibus applicanda.

DEC. III. 1. Radix seu origo Necessitatis in Deo est summa Dei actualitas.

2. Radix seu origo Necessitatis aut Contingentia, in Creaturis non est, absolutè loquendo, voluntas cause primæ seu Dei: Secus atq; Philosophatur Phil. à S. Trinit. I. 2. sum. Phil. quæst. 13. Art. 3. ubi multos pro se citat. secus item ac vult Alstedius notatus ea propter à Dn. D. Calovio in Met. Div. h.l.

3. Sed radix seu origo Necessitatis & Contingentia, formabis, rerum naturalium è causis proximis & particularibus pertainet, ita ut necessarium sit quod ex vi & ratione causarum naturalium proximarum & particularium non potest non esse: Concingens contra. Ita saniores Theologi & Philosophi portissimum nostrates.

4. Non tamen negatur hoc pacto influxus Dei & ceterarum causarum universalium; aut quod habitudinem istam res naturales Deo acceptam ferre teneantur, quod ipsum non notat radicem seu originem necessitatis & contingentia formalem, sed causam solum, à quâ hanc radicem & originem necessitatis & contingentia formalem nactas sunt.

DEC. IV.

DEC.IV. Dari autem in rerum naturā Ens aliquod unum summè & absolutè Necessarium, non nisi cum Impietate aut invincibili certè ignorantia negaretur.

2. Solus tamen Deus est Ens hoc pacto Necessarium: Adeo quod non Angeli, non anima, non corpora cœlestia, non materia prima, si quæ datur, non universalia Genus, species ex. gr. Homo, animal ut sic, non mundus non aliud quidquam. Secus atque putasse Aristotelem dicunt, quod aliqua Entia præter Deum habeant absolutam necessitatem, qualia sunt Angeli, animæ, corpora cœlestia, materia prima, Elementa secundum se tota, species seu Universalia. De quibus omnibus vid. Scheibl. I. l. c. 18. art. 5. post. Fonsec. s. Met. c. 5. q. 1. sect. 1.

3. Sunt tamen ex iis etiam, quæ infra Deum locantur, Necessariano nulla, necessitate ordinis à Deo in naturā instituti, nec alicuius pacto sublati aut impediti, quod pertinent actiones & passiones omnes rerū naturalium naturales, sive speciatim ita dictæ, prout opponantur animalibus, & rationib⁹ sive generatim prout solis contra distinguuntur rationalib⁹ includuntq; animales.

4. Sunt item necessaria quædam ex hypothesi talia, seu quæ ad rem quam piam, ut medium necessarium aut conditio necessaria, requiruntur: quæ in se quidem possunt non esse, nequeunt tamen non esse, si fieri debet res, cuius medium necessarium aut necessaria conditio dicuntur.

DEC.V. Sunt & propositiones, quæ necessaria dicuntur, vel simpliciter & absolutè, vel secundum quid: quæ vocatur Necessitas Complexa: Nimicum.

1. Propositiones, quibus attributa Dei de Deo enunciantur, esse simpliciter, absolutè, immutabiliter, independenter necessarias, conceditur ab omnibus.

2. Et quidem si de propositionibus sermo sit, quæ simplicem & absolutum actum subjecti, & juxta hunc actualem quoq; prædicti in subjecto inexistentiam, in statu, uti loquuntur, denotant, prout cum Deus dicitur necessariè bonus, justus, &c. ubi & De-

us necessario existere, & Bonitatem ac Justitiam huic necessario existenti Deo necessario competere innuitur; ita solae propositiones, quae attributa Dei de Deo enunciant, absolute & simpliciter necessariae sunt. Quæ si est mens Hervæi Quodl. i. quæst. 10. & Occami Quodl. 4. quæst. 37. uti haud abs te suspicari quis posset; frustra à Fonsecâ s. Met. s. quæst. i. sect. 2. & aliis qui hunc sequuntur, iidem oppugnantur, quod negent ul- las dari propositiones, simpliciter & absolute necessarias, præter illas, quæ formantur de Deo.

3. Quod si vero sermo sit de propositionibus, quæ non pre- cisè supponunt actualem subjecti essentiam, ut juxta eam de- notent realem prædicati in subjecto inessentiam; Sed nudam significant prædicati ad subjecti convenientiam, aut contra, non quidem explicandam conditionatè solum, aut in sensu compo- sito solum, sed per necessariam habitudinem unius formalitatis ad alteram, puta prædicati ad subjectum, juxta conceptum ob- jectivum, vel quoad esse reale, vel intentionale spectatum: Ibi cuncte concedendæ omnino sunt, præter jam dictas alia quoq; pro- positiones absolute & simpliciter necessariae. Communiter quidem indiscriminatim cum Fonseca dicunt, dari aliquas propositiones, quæ absolute & simpliciter necessariæ sunt, non minùs ac illæ, quæ intrinsecus de Deo dicuntur; ac in eo refutant Hervæum & Occamum, quod admittant necessitatem propositionem istarum non absolute, sed (1) conditionatè solum (2) in sensu composito solum (3) de re possibili tantum. Nos tamen ad huc discrimen aliquod in hisce esse putamus: quod propositiones, quæ de Deo intrin- secè dicuntur, præter necessariam convenientiam prædi- catorum illorum ad Deum, denotent necessitatem actualis existentiæ subjecti, & juxta hanc necessitatem actualis in- existentiæ predicatorum in subjecto; quæ est summè & per- fectissimè dicta Necessitas absoluta: at cœteræ proposi- tiones priorem tantum Necesitatem important, quæ est conve-

convenientia prædicati ad subjectum, non simul inferendo necessariam subjecti existentiam ac realem prædicatorum inessentiam. In eo tamen peccant adhuc Hervæus & Occamus, quod conditionatè tantum, & in sensu compo-
sito tantum, & tantum de rebus juxta esse possibile, eas propositiones velint explicatas.

4. Quod referenda sunt tūm propositiones, quae in compo-
sibilitate removent à subjecto, ut cūm dico, *Homo non est lapis, Deus non est lignum*; tūm quæca de subjecto enunciant, quae in
essentiali ejus conceptu seu definitione continentur, seu, quæ illis
competunt juxta primum modum dicendi per se, ut cūm de Ho-
mine dicitur, quod sit animal aut Ens.

5. Inter eas verò quæ ad secundum modum dicendi per se re-
feruntur, discriminem faciendum est inter ea attributa, quæ à
subjecto realiter non differunt, qualia sunt transcendentia om-
nia, unitas, veritas, actus, potentia, necessitas & similia, ac de
iis idem esto iudicium, quod de propositionibus primi modi per
se; interq; ea attributa, quæ à subjecto realiter differunt, qualia
sunt Accidentia seu propria, seu communia; quæ ipse proposi-
tiones non sunt simpliciter necessaria, ut pote quæ talia de subje-
cto predicata enunciant, quæ per potentiam Dei separari que-
unt à subjectis. Contra Fonsecam l.d. hoc discriminem negligi
gentem; Potissimum verò contrà Calvinianos illud planè
inficiantes in articulo de Omnipræsentia carnis Christi, ac
speciatim præsentia ejusdem in Cœnâ. Vid. etiam Dn. D.
Calov. Met. p. 414. & Scheibler. l.d. nnn. 70. & seqq.

6. Ex quo etiam liquet, non eandem esse Necessitatem Demon-
strationis, quæ est Definitionis, ut pote quarum illa fundatur
non nisi in secundo modo dicendi per se, & quidem sequiori; qui
est prædicatorum realiter differentium à subjecto, quamquam
propriorum, hæc verò in primo. Vid. hac de re Dn. D. Galov.
Met. Div. p. 415.

DEC. VI Ilti verò dantur necessaria quædam quondam sta-
tum

tum essendi, sic dantur eadem quoque juxta statum causandi.

2. Agunt nempe multa necessariò, necessitate naturæ, simpli-
citer, merâ actione immanante, sicut videmus lucem à sole na-
turaliter promanare.

3. Agunt item alia necessario, necessitate Naturæ, actione
transeunte, in objecta sibi oblata actionis capacia, sicut sol nece-
ssariò illuminat aerem, & ignis calefacit manū, aqua frigefacit.

4. Similiter agunt nonnulla necessariò, necessitate hypotheti-
ca, in rebus cœteroquin contingentibus.

5. Agunt etiam nonnulla necessitate coactionis.

6. Deus quoque actiones, quas Philosopho nosse licet, de quibus
tantum b.l. sermò, transentes maximè suo modo necessariò di-
citur exercere. Non quidem necessitate naturæ, qua excludat
Intellectus & Voluntatis usum; Nego. Necessitate voluntatis ad
objecta necessariò determinata, seu ut dicatur, Deum tantum a-
gere velle, quantum absoluta suâ potentia potest, seu ut deter-
minata sit voluntas Dei ad naturam & capacitatem subjecto-
rum; multò minus necessitate coactionis: sed Necessitate Im-
mutabilitatis, qua non absoluta necessitas est, sed secundum
quid, que libertatem in Deo presupponit, quâ potuit liberè de-
cernere quidvis, quod posteaquam de cœvit, immutabiliter exe-
gitur. Vid. B. Jae Mart. Exerc. l. 2. p. 856.

On DEC. VII. Datur verò in rerum Naturâ non Necessitas mo-
do, sed & Contingentia. Quod qui negant, tormentis esse
subjiciendos, donec fateantur, non esse necessarium ut tor-
queantur, sed posse se etiam non torqueri, monet Scotus in
Dist. 39.

2. Non quidem eò modo, quod aliquid liberè esse aut non esse
queat, ita nec Deus liberè est, qui est Ens summè Necessarium;
nec Creatura ulla, que nequit sibi dare esse, licet vergere qua-
uoque possit in suâ perniciem; sed hoc modo, tûm quod Deus
Creaturas potuerit etiam non creare: tûm quod dentur actio-
nes in Deo atque agentibus nonnullis creatis, que ab iis exerceri
ac im-

ac intermitti pro lubita queunt; tūm quōd dentur, que respe-
ctu nostri casu aut Fortunā veniunt.

3. Non datur ullum hujusce modi Fatum, quod necessitatem
absolutam imponat rebus; cui vel Deus ipse subsit juxta cum crea-
turis, vel creatura minimum. Stoicis adscribi solet Fatum tām
fatuum, imò Pontificij Calvinio quoq; & B. Luthero id ip-
sum attribuunt. De Calvinio nos quidem solicii non su-
mus, an Fatum tale statuerit, quem tamen & ipsum defen-
dit Baronius cum aliis. De B. Luthero certum est, quōd
Fatum tale non nisi per calumniam Ipsi adscribatur.

DEC. VIII. Sed nec Præscientia Dei, aut decreta ejus pro-
videntiaq; & concursus cum causis secundis fatalem & inevita-
bilem hujusce modi Necessitatem rebus creatis omnibus inferūt.
Contrā Calvinianos non paucos: quos tamen in Metaph.
suā refutat Robertus Baronius Ipse quoq;, sed hāc in parte
sanior Reformatus & Junium ac Vorstium pro se se allegat.

2. Datur eq̄uidem in Deo omnium eventum tām contingens
tum quām necessariorum certa & infallibilis præscientia. Hal-
lucinatus valde est Cicero lib. 2. de Divin. qui cūm non va-
leret respondere ad argumenta petita, à contingentiā re-
rum, maluit negare in Deo certam præscientiam, quam il-
le Præsentionem vocat, quām admittere, res apud nos
non evenire contingenter vid. Baronius p. 322.

3. Hactamen Dei scientia non est causa rerum cognitarum:
neḡ arguit in rebus necessitatem consequentis, sed consequentia
solum, quae non est nisi quadam certitudo. Si nempe scientia
consideretur tantum sub ratione scientiæ. Aliás verò di-
cunt Scholastici dupli ratione posse aliquem defendere,
Scientiam Dei esse causam rerum, primò si consideretur
Scientia Dei ut est idem cum Essentiā potentia & voluntate
Dei, secundò si consideretur ut Practica seu operativa. Sed
hæc non sunt istus loci. Vid. Baronius p. 323.

4. Providentia item divina cum contingentia rerum non

B

pugnat

pugnat: accommodat enim Deus sese rebus ipsis, & cum necessariis necessariis, cùm contingentibus contingenter agit, providetq; cuivis juxta suam naturam.

5. Etenim Deus ante omnem præscientiam actuum liberorū nullum eorum ab aeterno absolutè prædefinivit: Posteaquam verò secundum nostrum concipiendi modum, prævidit, in quam partem inclinatur & essent nostræ voluntates, cùm haec aut illæ occasionses ipsis offerrentur, ab aeterno decrevit, cum voluntatibus nostris concurrere ad actiones illas, secundum substantiam actus spectatas. Qua de re fusius vide Fonsecam c. Met. c. 2. quæ sit. s. & ex eo Robertum Baron l. d.

6. Quo pacto etiam agit cum rebus creatis omnibus Deus in executione decreti, ut nempe concurrat per modum causæ prime ad substantiam actus determinatione factâ à causis proximis & particularibus. Videsis omnino totâ hâc de re Robertum Baronum contra alios Reformatos, ac præcipue Tilenum pro nostrâ sententiâ disputantem. Vid. etiam Homburgium disp. II. Met. th. 31.

DEC. IX. Etsi vero detur libertas quædam in agentibus non paucis, ea tamen non est dicenda medium quid inter necessitatem & contingentiam. uti rectè contra Conimbricenses disp. Dn. D. Calovius Met. Divin. p. 412. & Dn. Scheiblerus l. Met. p. 226.

2. Quin ne quidem dari potest quoddam medium inter Ens Necessarium & Contingens. uti rectè Scheiblerus contrâ Timplerum & Goclenium disputat, qui Ens dividunt in Possibile & Impossibile. ubi impossibile illud Ens neq; est necessarium neq; contingens. Vid. etiam Homburgius Disp. II. Met. th. 38.

DEC. X. Propositionum Contradictoriarum de futuris contingentibus, prout in causa spectatarum, per totum tempus, quo durat futuritio, neutra est determinatio veritatis.

2. Extrâ causam verò spectatarum pro tempore pro quo effe-

runt-

runtur, alterutra est determinatè vera vel falsa. Communiter quidē indiscriminatim negatur aut affirmatur hæc res, uti videre est apud Lalemandet disp. 7. log. part. 7. & Homborgum disp. II. coroll. 3. Quorum ille simpliciter negat rem, hic asserit. Nobis tamen accuratius videtur procedere à St. Jacobo Met. c. I. sect. 3. p. 3. videatur quoq; Fr. B. Spei Log. Tract. 7. Disp. I. Dub. 8. p. 172. & alij.

DEC. XI. Id quod summè necessarium est, Independens sit aperet, cætera quæq; suo modo Dependentia.

2. Dari autem aliquod Ens Independens, non nisi insanus negaverit, qniq; vel absurdum processum in infinitum vel ineptum circulum non ponat in vicio. Vid. Dn. D. Calovius Met. Divin. p. 427.

3. Est verò DEPENDENTIA & INDEPENDENTIA non modus Entis contrahens, seu ratio Entis expressior, ad restrictam Entitatem id determinans, veluti est substantia & accidentis; sed vera quedam Entis affectio. Ut rectè Dn. D. Calovius in Dissertatione de Dependentia th. 9. contra nonnullos disputat.

4. Minùs rectè quoq; definitur Dependentia in Obliquo, quod sit respectus unius ad alterum, cum relatione & respectu posteriorum ad prius: In recto autem id quod respicit ad alterum tanquam ad prius. Quæ nonnullorum sunt descriptiones. Vid. Dn. D. Calovius d. l. th. 14.

5. Sed Dependentia in Obliquo est Status Entis seu Habitudo quedam, quo id ipsum aliud Ens, à quo fluit, essentialiter ac natura suā, prærequisitum. Dependens in recto est Ens in eo Statu locatum. Et hinc quid sit Independentia, quid Ens Independentis ultrò liquet.

6. Ubi Dependentia quidem seu Actualis seu Radicalis, cum Ipsa re Dependente, non est quid formaliter unum & idem; realiter tamen aut ex natura rei ab ea non differt, adeoq; ab illa separari nequit. Observat id ex parte à S. Jacobo de cœlo p.

25.col.2.E.Arriaga h.l. notandus, qui, ut tueri queat Potentiam Obedientialem Activam. dicit Dependentiam Actualem effectus à causâ esse ita distinctam ab effectu, ut mutari queat eo invariato; licet Radicalis ita distincta non sit. Disp.h.Phys sect.4.subsec.2.n.64.

7. Dependentia vero illa non est indifferens & communis ad dependere dependentia Necessariae Conjunctionis, que plus non inferat, quam quod unum non possit esse sine altero; & ad dependere dependentia involvente Imperfectionem. Quin potius fictitia est ista distinctio, ac Dependentia omnis propriè dicta involvit imperfectionem, non quidem ex se, consequenter tamen, adeoq; illa que vocatur Dependentia Necessariae conjunctionis non est nisi equivocè dicta Dependentia: Contra Fr.B.Speci Phys part.1. tract. 2. in lib.2. Phys Disp.2.Dub.l.n.15. citantem pro se Ruizum & Alarcon. Itemq; contra Combachium Met.lib. 1. cap. 15. p. 305. assertem quòd Dependentia Absoluta nihil dicat Imperfectum, sed solùm præxistentiam, quæ de se non possit dicere imperfectionem, cò quòd & in Divinis reperiatur. Sunt & alij multi, qui pollicem hisce premunt, è quibus Slevogd.

8. Creaturarum nempè Dependentia de se atq; absolutè speßata formaliter nullam denotat imperfectionem, cum nudans dicat præxistentiam alterius Entis à quo fluat, ubi nee præxistentia rei numero à re dependente distincta, nec fluxus à re tali imperfectionem aliquam labem aut maculam Enti adsperrgit, quod ex exemplis manifestum est; Fingere tamen Dependentiam quandam Absolutam quæ Deo quoq; applicari queat omnino absurdum putamus, in quo fingere præxistentiam rei numero distincte, verè nihil aliud est, quam nugas vendere.

9. Debet namq; Dependens, id à quo dependet, essentialiter præquirere aliud, seu causam sui esse per verum influxum, vel minimum uti sustentaculum aut fulcrum, aut prototypon, aut certè ut conditionem aliquam: quod requisita Dependentia manifestabunt.

DEC. XII.

DEC.XII Requiritur enim ad Dependentiam, Posterioritas aliqua non Originis nuda, aut nudi ordinis, sed quæ, licet præcisè effectiva non sit, sit tamen Dependentia Naturæ seu Essentiae, ita nempe ut Dependens prærequirat illud præexistens à quo dependet, non quidem præxigentiæ temporis necessariò, sed essentiae tamen, quæ dicitur Prioritas Naturæ seu Essentialis: tūm contrà eos qui requirunt ad Dependentiam necessariū Influxum causativum, quos rejicit Dn.D.Calovius disp. d. th. 14. & 19. & quod ex distributione Dependentiae patet Dn.D.Scharffius in Met.Exemplari. Tūm contrà illos qui sufficere dicunt Dependentiam originis ut invehere illam queant in SS.Trinitatem, quod non obscurè intendit Arriaga cum iis quos paulò ante citavimus aliisq; permultis. Vide rursus Dn.D.Calovium th.18.

2. Debet quoq; Dependens ab eo à quo dependet, Numero seu Essentiæ ac tota Naturæ diversum esse. Contra eosdem. Nugatur verò Fr.B.Speci.l.d. cùm se se effugere posse existimat ostendendo quòd 7o Aliud non inferat necessariò discrimen substantiale, ex eo quòd Albedo ab Albedine æquè aliud aliudve sit, ac Petrus à Petro. Cui damus libenter 7o Aliud non significare præcisè discrimen substantiale, sic enim excluderet discrimen Accidentium nec hoc intendunt Autores h. loco. intendunt verò, discrimen Essentialis, quod sufficit, nec etiam rejici potest. Quod ipsum, si de substantijs est sermo, substantiale necessariò esse debet, veluti h.l. si inter accidentia, tunc substantiale quidem non est, est tamen adhuc Essentialis, cùm sit inter diversas Accidentium Essentialias: quod idem obtinet, cùm de Discrimine inter substantiam & Accidens est sermo. De ipsâ Decisione verò videatur Dn.D.Scharffius Metaph. Exemplari 147. & Dn.D.Calovius Metaph. Div.p.429. & ante hos Syarez. Disp.12. Metaph. Sect.2. N.6. & 7.

3. Requiritur tandem influxus Prærequisiti ad esse Dependen-

dentis, non quidem strictè loquendo Causatus, sed latius extendendo terminum influxus, pro omni conursu ad esse alterius sine quo id ipsum esse, nequit. Vid. iterum Dn. D. Calovium disp. d. th. 29.

DEC XIII. Ex quibus omnibus manifestum est, Dependentiam, qua ab alijs Relativa, ab alijs Fundamentalis, ab alijs etiam Objectiva vocatur, quā unum Relatum à suo correlato e.g. Filiatio à Paternitate pendere dicitur, non esse propriè dictam Dependentiam. Contra Combachium Arriagam, B. Speci, Ruizium, Alarcon & alios suprà citatos.

2. Hinc quoq; exulare debet Dependentia Hypostatica, quam fingunt.

3. Similiter Dependentia Relativa, Relati à proximo suo fundamento e.g. Paternitatis à Generatione, non est propriè dicta Dependentia sunt qui & hanc introducere conantur. Sed rectè monet Dn. D. Scharffius hæc populariter non nisi ac vulgo ita dici.

4. Adeoq; nec Filius à Patre, nec spiritus S. à Patre & Filio dependet ullo modo. contra Photinianos Samosatenianos & nonnullos hæc in parte illis ομοψυχιούς Calvinianos & Pontificios asserentes, Filium à Patre & Spiritum S. ab utroq; dependere, priores quidē Dependentia strictè dicta, posteriores verò Absoluta, Hypostatica, Originis, Relativa, Objectiva. etc. vid. Dn: D. Calovius Disp. dicta in Corollario.

DEC. XIV. Quæri solet ultimò: An rerum omnium à causa Prima Dependentia, excludat Causarum secundarum Principalem Efficientiam? quod videtur negare Alstedius in Encyclop. dum dubitat Generationem homini tribuere tanquam Causæ Principali, ex eo, quod omnis Creatura dependeat à Deo ratione essentiæ & conservationis: Teste Dn. D. Calvio in Met. Div. 428. Nos negamus simpliciter questionem, uti in præcedenti disputatione visum est sect. 2. Dec. 3. num. 2. Contrà omnes eos Calvinianos & alios ipsi hac in

in parte subscriptentes, pro Creatione animarum immediatâ pugnantes, ex quâ sententia sequitur nullum Patrem esse causam Principalem & Physicam quidem sui Filij: quod quia vident expressè sequi, non dubitant eorum nonnulli hoc ipsum admittere. Sed perquam absurdè.

DEC. XV. 1. *Qui quid Necessarium sit, quid Contingens, quid Independens, quid Dependens rite cognovit absq; ullo negotio scire poterit, quid sit Ens à se, & quid Ens ab alio.*

2. *Ens ab Alio in Recto est Ens, quod effectivè alteri suam debet originem. In obliquo est Entis Status ab exigentia bac denominatus. ENS à SE contrarium obtinet statum.*

3. *Sumenda verò hæc sunt in rigore b.l. non de quocunq; modo effendi ab alio; Sed de effectivo duntaxat ac Dependentiam arguente: Idq; non nisi ex usu Philosophorum. Vid. DN. D. Schartius in Met. Exemp. & Theor. Transcend. Scheibl. lib. I. c. 13. Combach. lib. I. cap. 12.*

4. *Filius ergò & spiritus S. non sunt Ens ab alio; Sed sunt Ens à se, non secus ac ipse Pater. Vid eosdem.*

5. *Neg; etiam hoc pacto ampliandi sunt hi termini, ut Ens Ab alio dicatur, etiam quod de facto aeterno sit coævum. Non assentimur hic Svarezio, Mendozæ Conimbricensibus & aliis, qui hos sequuntur. Putamus enim nos cum gravissimis Theologis & Philosophis nostris haud paucis, esse contradictionem in adjecto aliquid effectivè produci ac dependere à Deo; & tamen illi coævum statui.*

DEC. XVI. *Solus autem Deus à se est; Cætera omnia à Deo vel immediatè per immediatam creationem, vel mediataè per generationem, quæ creationis est Continuatio, vel alios producendi modos.*

2. *Hinc Deus Ens Increatum dicitur, cætera omnia creata.*

3. *CREATUM in Recto est Ens, quod est ab alio per creationem. In obliquo est Status Entis ab hinc denominatus. INCREATUM contrarium obtinet statum.*

4. Re-

4. Requiritur autem ad id ut Ens creatum dicatur, ut id ē ipsum non modo ex nihilo negativo productum sit, sed ut insuper productum sit à causâ efficiente sine exigentia ullius adminiculi, puta subjecti ullius, ullius conatus, motus, & similiū ad rei productionem, virtute prorsus infinita. Secus nun erit creatio, quæ actio est prorsus Independens ac nullius Indigens subjecti, seu cuiuscunq; alterius adminiculi. Contrà Creatorianos, qui admodum pueriliter & ineptè objectare solent, propagari animas humanas non posse per traducem, quod eo pacto videantur à Parentibus creari: quæ nugæ responsione vix dignæ sunt vid. Dn. D. Scharffius ac præcipue B. Sperlingius in Physicis.

5. Illud insuper, quod creati nomine venit, purè putè tale, ac ut tale, cùm essentiam adeoq; durationem etiam essentia, non competentem sibi ante proactionem, à Creatore accipiat, atq; ita sit- ut aliquando esse cœperit, & antequam esse cœpit, planè non fuerit, acceperitq; insuper essentiam adeoq; durationem quoq; finitam; Repugnat omnino Deo, à quo productum dicitur, esse coævum & coæternum, ex intrinsecâ repugnantia. Potest equidem effectus aliquis per Emanationem, ac simplicem ex naturæ necessitate resultantiam talis, tali sue cause unâ cum hoc suo effectu alteri cause superiori subjacenti, à quâ unâ cum effectu simul & semel in tempore produci potest, esse coævus; per quam tamen in consequens est, ut ne durius quid dicam, exinde arguere velle, dari posse effectum per transmutationem tales, non ex necessitate nature resultantem, sed ex liberâ voluntate productum, à causâ quæ nulli alteri cause subest, à quâ unâ cum effectu produci queat, ab æterno coævum & coexistentem illi cause esse posse. Contrà Suarezium, Mendozam, Conimbricenses, Arriagam, Ruvium, Gregorium de Valentia, Oviedum & horum sequaces.

6. Et si verò perfecta sit Creatura quævis in suo genere, Non repugnat tamen, Deum producere posse Creaturas his omnibus quoad

quoad speciem perfectiores; quanquam repugnet Deum producere posse creaturam transgredientem gradum intellectualem, ut pote quo ne Deus Ipse quidem superior est: Absolum autem est, dari posse creaturam tantæ perfectionis, ut in eâ deficere, cessare, subsistere cogatur, nec ultrà progredi queat potentia Divina. Conta Arriagam disp. Phys. 13 secc. 3. Post Aureolum & Durandum asserentem: Deum posse producere creaturam ita perfectam, ut non possit aliam perfectiorem producere vid. Oviedo cum ijs, .quos citat Contr. 14. Phys. adversus Arriagam disputans.

DEC. XVII. Quod absolute necessarium in essendo non est, quod Dependens est, quod ab alio est, quod creatum est; FINITUM quoque est in essentia, affectionibus, operationibus. Quod absolute in essendo necessarium, Independens, à se, Increatuum, illud Infinitum quoque.

2. Non tamen eodem modo, quod Ingenitum, etiam Infinitum, quod Genitum Finitum est dicendum. Contra Photinianos vid. Scheibl. I. I. Met. c. 13. p. 155.

3. Est verò INFINITUM in Recte Ens, quod nullos habet Essentia terminos, in Obligo Status Entis ab hac perfectione denominatus FINITUM Contrarium obtinet statum.

4. Status tamen ille Entis Infiniti licet ob defectum non arbitrorum negatione exprimatur voce. perfectionem tamen in Deo positivam acrealem notat. Secus atq; putant communiter.

5. Entis quoque Finiti Status, juxta quæm finitum dicitur, absolute, in se, Et formaliter nullam dicit Imperfectionem, secus affectio Transcendentalis esse non posset; sed omnino perfectionem quædam notat, eam nempe qua id vago atque illimitato Et indeterminato absurdoque non-Entis statui preponet, quod non Ens tamen nequit dici Finitum, quam Infinitum, Et quoniam illud Deus non est, et quæ imperfectionem dicit eo quod Finitum non est, ac duceret Imperfectionem, si Deus esset, Et tamen Infinitum non esset. Consistit verò hac Entis Creati perfectio in eo quod per

Finitudinem suam obtineat essentiam ad legitimos terminos ad
limites ipsi adesse atq; functiones obeundas, ceteraq; munia re-
stanta maxime accommotos redactam, iisdemq; pro Natura si-
bi competente stipatam & exornatam. uti e.g. Homo per finitu-
dinem suam non minus ac per essentiam ceterasq; perfectiones
non. Enti prepollet, quod tam nequit Finitum dici, quam essen-
tiam ceterasq; perfectiones obtainere: quae Finitudo insuper id
notat in homine, quod obtinat certam Essentia, quantitatis,
qualitatum, mensuram & modum, que si aut non attingit, aut
excedit, ad Imperfectionem & monstrositatem vergit, uti si for-
te ex crescere Homo in Parnassi aut Caucasi magnitudinem, aut
non excedat anseris aut gallinae molem, aut in qualitatibus de-
fectum excessum patiatur, aut in aliquâ parte essentiali defi-
ciat, vel ultra modum assurgat. Qui ex adverso quo magis at-
tingit terminos humanae sortis atq; inter eos sece continet quoad
modum & Mensuram tunc partium essentialium atq; integralium,
tunc quantitatis & qualitatum, eò dicitur statum obtainere per-
fectiorem.

6. Hinc quo certiores atq; magis fixos Essentia, partium, quan-
titatis, qualitatum, terminos habet res creata, eò perfectior es:
ne videtur motum, tempus, magnitudinem, numerum, quae
Entia potentia infinita vocantur, tam diu Imperfecta censi, q
uam diu intendentia sunt, juxta quam in infinitum vergere
videtur ac tunc demum dici perfecta, cum in infinitum tendere
desinunt, posteaquam justam naturam sunt mensuram, in qua sub-
sistunt. Quae licet in se finita sint, ac terminos suos limitesq; sem-
per obtineant, etiam quando in successione ac tendentia sunt,
quia tamen sunt in successione, in qua conservari & continuari
possunt a Deo ita ut in infinitum tendere videantur, licet id
nunquam assequantur, ideo termini illi limitesq; priusquam
ad justam mensuram reinatur & debitam redigantur, magis ma-
gisq; semper accessione quadam perficiuntur: quo tamen ipso
non emergent res, quae potentia infinita non sunt, quod argumento
est

est terminos quibus continetur creaturae rei essentia, non machinas aspergere Essentiae, non cauteria inurere.

7. Ad Deum tamen si referatur Finitas, imperfectionem omnino involvit eo pacto, quod Deus si Finitus esset imperfectus esset: Et hinc quae finita sunt, quodammodo imperfecta sunt, negativè tamen non privative.

DEC. XVIII. Hypostases Divine finita non sunt, sunt enim ipse ille Deus unus essentia, quem repugnat esse finitum: sed nec infinita sunt, ut sunt hypostases, fierent n. tria infinita, quia tres sunt hypostases: Quare nec finita, nec infinita dicenda sunt, eò quod Infinitas & Finitas ceu Affectio Entis Ens quo ad Essentiam denominant, non quoad Modum essentiae: adeoq; si quis ex nobis quereret, an hypostases Divine ut tales sint finita vel infinita? Responderemus nos, questionem esse ineptam ac futilem, ex insigni Metaphysices ignorantia profectam.

2. Cæterum quoniam Patris e.g. aut Filij hypostasis, est absolu-
tutè loquendo ipsa illa essentia divina, quæ infinita esse dicitur:
quod si Pater juxta esse absolutum sumatur, est utiq; infinitus,
uti & Filius & Spiritus sanctus. Quia tamen hoc esse absolu-
tum nec Triplex nec distinctum est, sed unum omnino; Ineptum
quog; foret arguere exinde dari tria Infinita.

DEC. XIX. Reliqua quæ sunt aut excogitari possunt extra De-
um, omnia omnino finita sunt non tantum; sed repugnat quoq;
dari præter Deum ullum aliquid Infinitum verè tale

2. Non eo tantum pacto, quod qualibet res habeat terminos ac
limites essentiae intra quos concludatur, repugnetq; dari creatu-
ram, qua non contineatur certis limitibus ac terminis. Quod
vocant Scholastici Infinitum Secundum essentiam, quod
includit omnem perfectionem possibilem, ultrā quam
non potest maior aliqua excogitari: quod ipsum constat
non quantitate molis sed perfectionis, estq; non nisi solus
Deus. vid. Oviedo Psyc. Contr. 14. Punct. I.

3. Sed etiam quod nulla detur nec dari etiam queat res se-
cundum accidens, ut loquuntur, infinita verè & realiter seu

quoad extensionem molis quantitativa seu intensionem qualitatum, seu multitudinis.

4. Certum quidem est nullam dari quantitatem, nullam qualitatem, nullum individuorum aut specierum numerum, in quo deficere queat Divinâ potentia. Qui error attribuitur à Scholasticis plerisque; Mendoza, Arriaga, Vallentia, Oviedone cuiusdam Abaylardo, maxime vero Vicleffo. quod dixerint Deum agere ex Naturæ Necessitate, nec posse ullum individuum Creatum, ultra id quod creavit producere. Dubium tamen est ipsis hanc sententiam unquam venisse in mentem, ut videre est ex ipso Oviedone h.l. punct. 3. n. 2.

5. Daritamen posse actu rem quantitate aut qualitate aut alio quocunq; pacto infinitam, aut res numero verè & propriè infinitas auctoritas negamus: quocunq; nomine veniant seu res illæ, seu infinitas rerum; modo terminis non ludamus, ut astragalis pueri. Dici non potest, quam misera sit hic loci Scholasticorum conditio. Ipsi profectò ignorant, quid dicant. Lege Arriagam, Mendozam, Valentiam, Oviedum & alios, legeq; vel centies, nihilo evades sapientior.

6. Hinc supersedere possumus variis questionibus, qib; tempore terunt, chartasq; compleat Scholastici, sine re, sine fructu.

DEC. XX. Tandem de INCORRUPTIBILI & CORRUPTIBILI nihil occurrit hoc loco, nisi ut dicamus: Non posse dari creaturam ullam, quæ ut talis negaret rursus in nihilum redigi à Deo.. Notant hic rursus Vicleffum & Joannem Husum, qui negarunt Deum posse quicquam annihi- lare, ut videre est apud Mendozam disp. 13. Phys. sect. 1. D. 5. 7. De quorum tamen sententia dubium & quæ est ac in prioribus. Alia vero ratione sub istis terminis disputat Oviedo de Anima Contr. 7. punct. 1. §. 4. Num. 21. Post Svarezium Vasquezium, Tannerum, alios contra dissentientem Arriagam disp 15. Phys. sect. 2. Num. 64. afferentesq;, quod Deus possit producere creaturam per se ipsam tempore in- visibili durante e.g. una hora, quâ non possit corrupti à Deo etc. Nos vero Tricasistas non curamus. FINIS.

Coll. diss. A. 6, misc. 65